ИЗВЕШТАЈ О ОСНОВНИМ ПОКАЗАТЕЉИМА СТАЊА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА

у периоду од 2017. до 2021. године

* ОПШТИНА ПРЕШЕВО *

УВОД

Праћење апсолутних показатеља безбедности саобраћаја (број и последице саобраћајних незгода) представља један од најчешће коришћених елемената за праћење стања безбедности саобраћаја на одређеном подручју, планирање мера и активности и праћење ефеката примењених мера. У складу са тим Агенција је извршила анализу стања безбедности саобраћаја за сваку локалну самоуправу (општину и град) појединачно и израдила Извештај са најважнијим чињеницама за сваку локалну самоуправу. Анализе су извршене на основу података о саобраћајним незгодама које су се догодиле у периоду од 2017. до 2021. године и резултата истраживања индикатора безбедности саобраћаја у Републици Србији 2021. године.

Овај извештај садржи основне податке о стању безбедности саобраћаја на територији општине Прешево. У извештају се налазе подаци о тренду који је успостављен у претходном петогодишњем периоду (2017-2021. година), када су у питању број саобраћајних незгода (СН) и број погинулих (ПОГ) и повређених (ПОВ) лица у саобраћајним незгодама на територији општине Прешево. Извршена је анализа стања безбедности саобраћаја за различите категорије учесника у саобраћају, у односу на својство учешћа, категорију возила у којој су се налазили и старост учесника. За сваку од посматраних категорија учесника у саобраћају су приказани основни подаци о стању безбедности саобраћаја и околностима настанка саобраћајних незгода у којима су учествовали. У Извештају су приказане и вредности основних индикатора безбедности саобраћаја за територију општине Прешево.

Најважније чињенице и закључци произашли из ових анализа би требало да буду смернице за идентификацију проблема страдања становништва у саобраћајним незгодама, за планирање других детаљнијих истраживања и будућих активности свих субјеката на територији општине, у циљу унапређења безбедности саобраћаја.

За спровођење детаљнијих анализа података о саобраћајним незгодама може се користити и јавно доступна апликација „***БАЗА ПОДАТАКА О ОБЕЛЕЖЈИМА БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ***“, која је свим заинтересованим корисницима доступна преко интернет стране Агенције http://www.abs.gov.rs/sr/analize-i-istrazivanja/baza-podataka или директно преко линка http://195.222.99.60/ibbsPublic/. Апликација је намењена свим субјектима, институцијама, предузећима и појединцима који су заинтересовани за податке о обележјима безбедности саобраћаја у Србији. Треба напоменути да апликација даје могућност за анализу података по локалним самоуправама (општинама и градовима), што може бити посебно значајно за рад локалних тела за координацију послова безбедности саобраћаја (савети и сл.).

1. КАРТА ЈАВНОГ ПОНДЕРИСАНОГ РИЗИКА СТРАДАЊА ПО ОПШТИНАМА И ГРАДОВИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2021. ГОДИНЕ

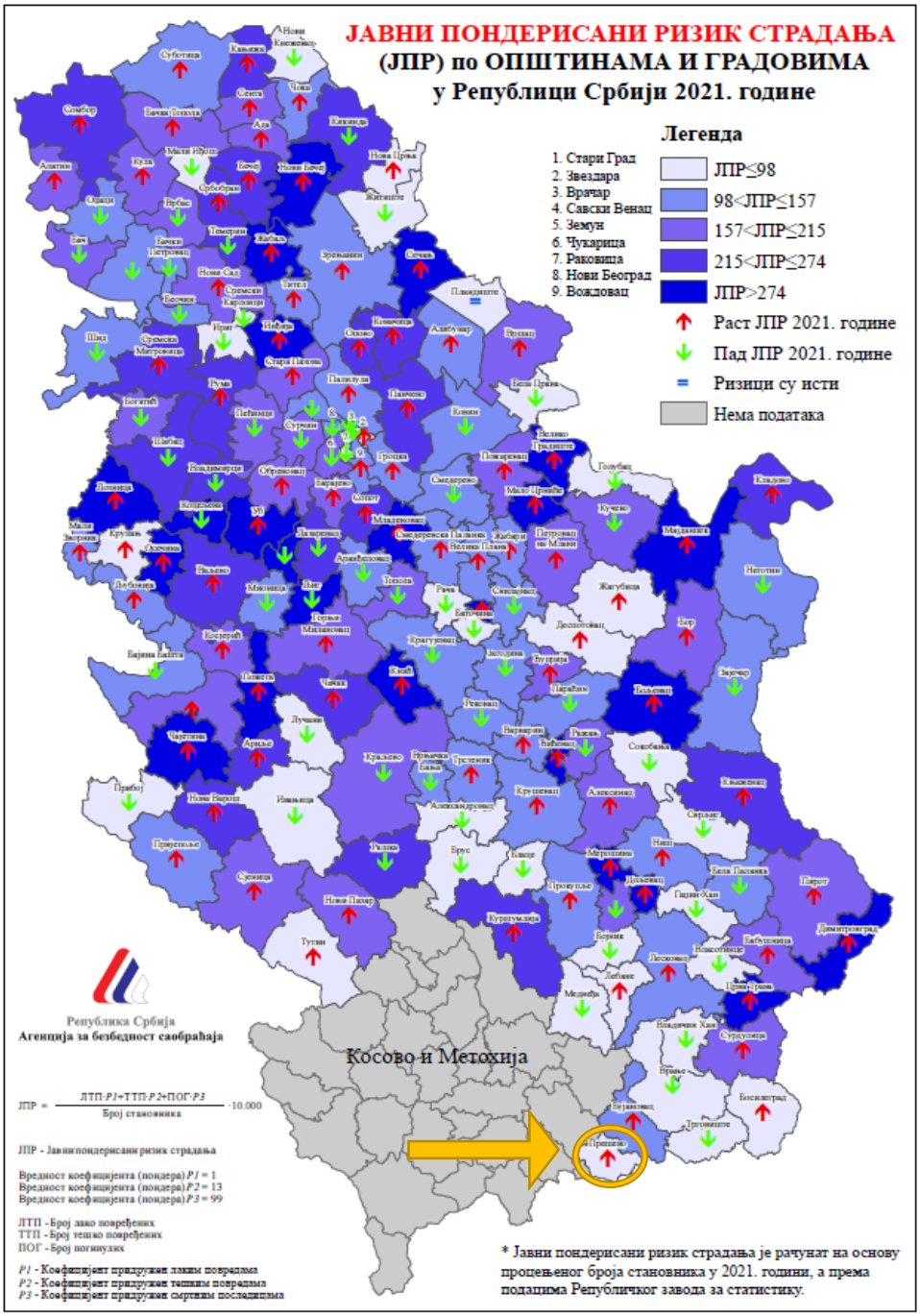

На карти изнад, приказане су вредности јавног пондерисаног ризика страдања становништва у друмском саобраћају, за 2021. годину, за сваку локалну самоуправу (општину и град) у Републици Србији. Јавни пондерисани ризик представља однос пондерисаног укупног броја настрадалих лица у саобраћајним незгодама (погинули, тешко повређени и лако повређени) током 2021. године и броја становника за сваку локалну самоуправу. Вредности јавног пондерисаног ризика су подељене у 5 класа. Јавни пондерисани ризик за општину Прешево припада класи **веома ниске вредности ризика**, при чему је у 2021. години дошло до **повећања** јавног пондерисаног ризика у односу на 2020. годину. Ова локална самоуправа је на **21. месту** од 161 локалне самоуправе у Републици Србији по вредности јавног пондерисаног ризика за 2021. годину.

2. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА, ПЕРИОД 2017-2021. ГОДИНА

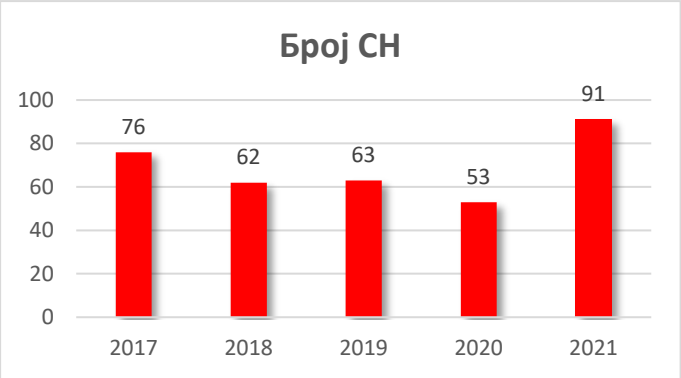

- **Укупан број** регистрованих **саобраћајних незгода** је **345**.

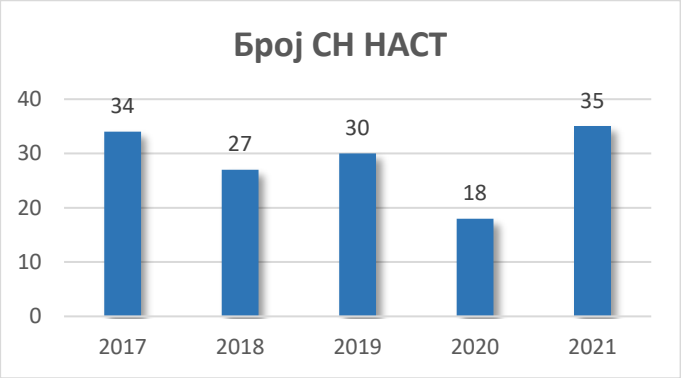

- Укупан **број саобраћајних незгода са настрадалим** (погинулим и повређеним) **лицима** је **144**.

- Укупан **број погинулих лица** у саобраћајним незгодама је **3**.

- Укупан **број повређених лица** у саобраћајним незгодама је **216**.

3. СТРУКТУРА НАСТРАДАЛИХ ЛИЦА (2017-2021. година)

ПОНДЕРИСАНИ БРОЈ НАСТРАДАЛИХ ЛИЦА, У ОДНОСУ НА КАТЕГОРИЈУ ВОЗИЛА И СВОЈСТВО УЧЕШЋА

Свођењем свих настрадалих лица (погинула, тешко и лако повређена) одговарајућим коефицијентима (ПОГх99; ТТПх13 и ЛТПх1) на укупан пондерисани број настрадалих лица, може се уочити да, у односу на категорију возила и својство учешћа настрадалих у саобраћајним незгодама, највише страдају **возачи и путници у ПА**.

ПОНДЕРИСАНИ БРОЈ НАСТРАДАЛИХ ЛИЦА, У ОДНОСУ НА СТАРОСТ НАСТРАДАЛИХ ЛИЦА

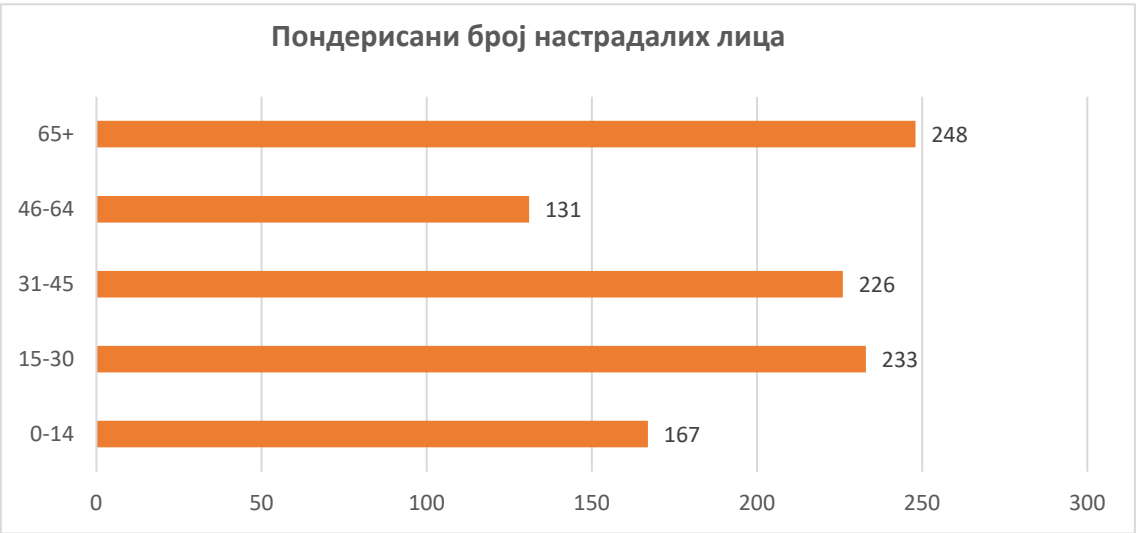

Свођењем свих настрадалих лица (погинула, тешко и лако повређена) одговарајућим коефицијентима (ПОГх99; ТТПх13 и ЛТПх1) на укупан пондерисани број настрадалих лица, може се уочити да у саобраћајним незгодама највише страдају лица из **старосне групе 65+ година**.

4. БЕЗБЕДНОСТ ПЕШАКА У САОБРАЋАЈУ (2017-2021. година)

- **Погинуо је један пешак**, што чини **33% погинулих лица** у СН (у Србији пешаци чине 26% свих погинулих лица у СН).
- **Број повређених пешака је 34**, што чини **16% повређених лица** у СН (у Србији пешаци чине 13% свих повређених лица у СН).
- Највише настрадалих пешака је међу лицима старости **0-14 година**.
- Пешаци највише страдају у **фебруару, новембру и децембру**.
- У периоду од 2019. до 2021. године најчешћа група **утицајних фактора** настанка саобраћајних незгода са настрадалим пешацима је **Возач - непромишљене радње**.

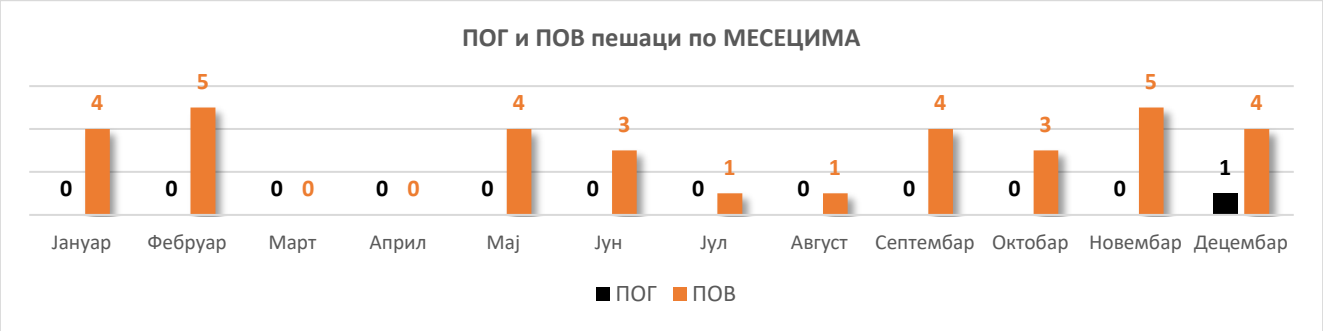

5. БЕЗБЕДНОСТ БИЦИКЛИСТА У САОБРАЋАЈУ (2017-2021. година)

- **Није било погинулих бициклиста** у СН (у Србији бициклисти чине 9% свих погинулих лица у СН).
- **Број повређених бициклиста је 18**, што чини **8% повређених лица** у СН (у Србији бициклисти чине 7% свих повређених лица у СН).
- Највише настрадалих бициклиста је међу лицима старости **0-14 година**.
- Бициклисти највише страдају у **јуну**.
- У периоду од 2019. до 2021. године у СН са учешћем **бициклиста** најчешће су одабране **група типова СН са најмање два возила – скретање или прелазак и СН са најмање два возила – без скретања**.
- У периоду од 2019. до 2021. године најчешћа група **утицајних фактора** настанка саобраћајних незгода са настрадалим бициклистима је **Возач - непромишљене радње**.

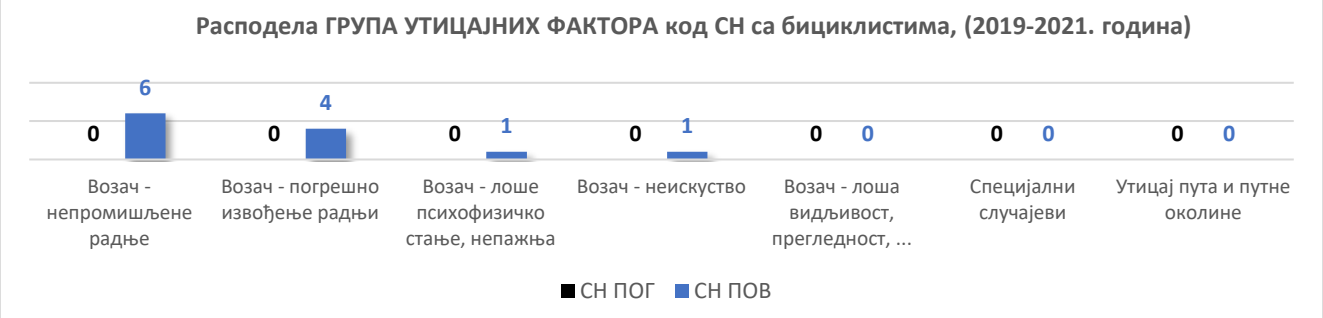

6. БЕЗБЕДНОСТ МОТОЦИКЛИСТА И МОПЕДИСТА У САОБРАЋАЈУ (2017-2021. година)

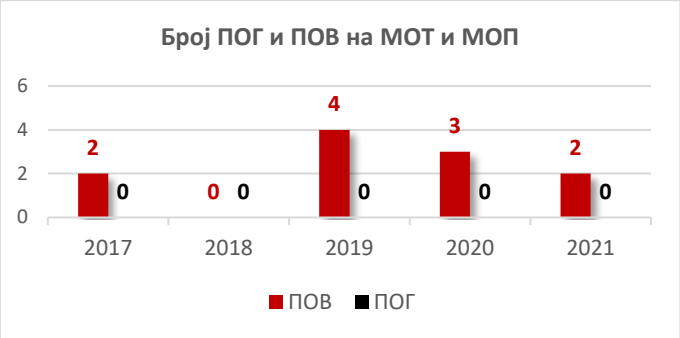

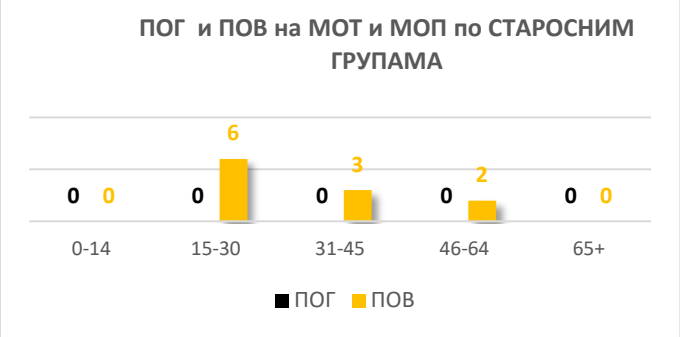

- **Није било погинулих возача и путника на мотоциклима и мопедима** у СН (у Србији моторизовани двоточкаши чине 9% свих погинулих лица у СН).
- **Број повређених возача и путника на мотоциклима и мопедима је 11**, што чини **5% повређених** лица у СН (у Србији моторизовани двоточкаши чине 7% повређених лица у СН).
- Највише настрадалих лица на **МОТ и МОП** је међу лицима старости **15-30 година**.
- Лица на **МОТ и МОП** највише страдају у **јуну**.
- У периоду од 2019. до 2021.године у СН са **МОТ и МОП** најчешће је одабрана **група типова СН са најмање два возила – скретање или прелазак**.
- У периоду од 2019. до 2021. године најчешћа група **утицајних фактора** настанка саобраћајних незгода са настрадалим лицима на МОТ и МОП је **Возач - непромишљене радње**.

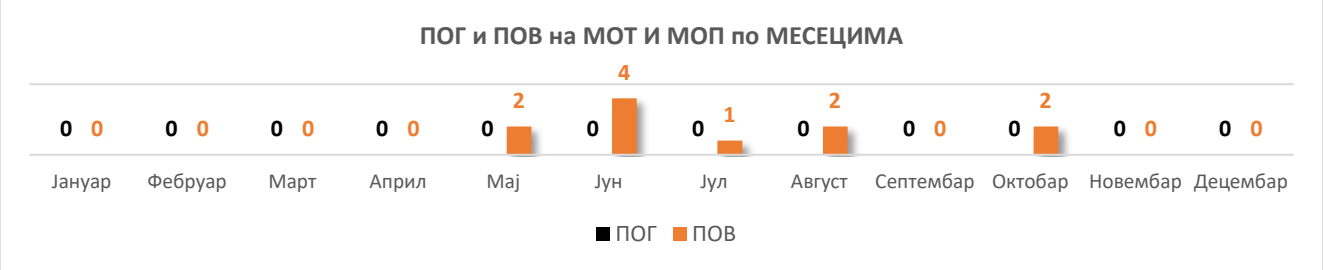

7. БЕЗБЕДНОСТ ПУТНИЧКИХ АУТОМОБИЛА У САОБРАЋАЈУ (2017-2021. година)

- **Погинуо је један путник у ПА**, што чини **33% погинулих лица** у СН (у Србији лица у ПА чине 45% погинулих).
- **Број повређених возача и путника у ПА је 139**, што чини **64% повређених** лица у СН (у Србији лица у ПА чине 63% повређених).
- Највише настрадалих **возача и путника у ПА** је међу лицима старости **15-30 година**.
- **Возачи и путници у ПА** највише страдају у **октобру и децембру**.
- У периоду од 2019. до 2021. године у СН са **ПА** најчешће је одабрана **група типова СН са најмање два возила – без скретања**.
- У периоду од 2019. до 2021. године најчешћа група **утицајних фактора** настанка саобраћајних незгода са настрадалим возачима и путницима у ПА је **Возач - непромишљене радње**.

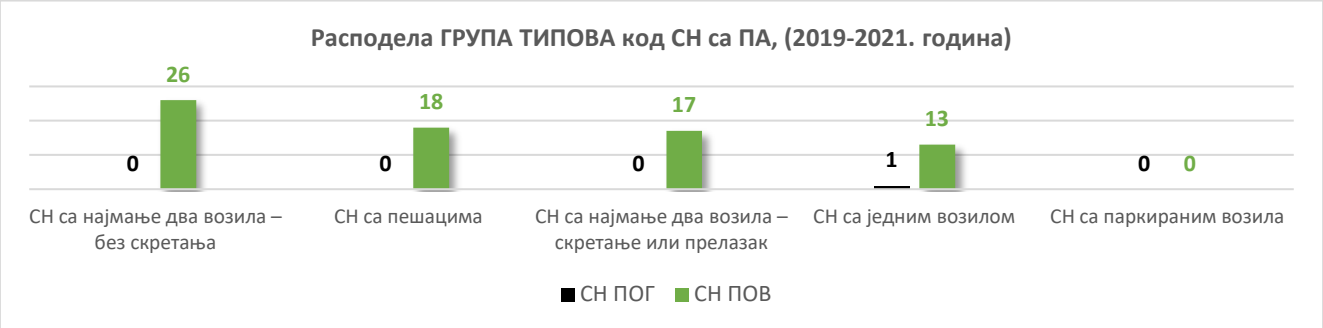

8. БЕЗБЕДНОСТ ТРАКТОРИСТА У САОБРАЋАЈУ (2017-2021. година)

- **Погинуло је једно лице у саобраћајним незгодама са учешћем трактора**, што чини **33% погинулих лица** у СН (у Србији лица у СН са тракторима чине 6% погинулих).
- **Повређена лица у СН са тракторима** чине **1% повређених** лица у СН (у Србији лица у СН са тракторима чине 2% повређених).
- Највише настрадалих возача и путника на тракторима је међу лицима старости **15-30 година**.
- Највише настрадалих лица у СН са тракторима је у **јуну**.
- У периоду од 2019. до 2021. године код СН са тракторима најчешће је одабрана **група типова СН са једним возилом**.
- У периоду од 2019. до 2021. године најчешћа група **утицајних фактора** настанка СН са настрадалим лицима са учешћем трактора је **Возач - непромишљене радње**.

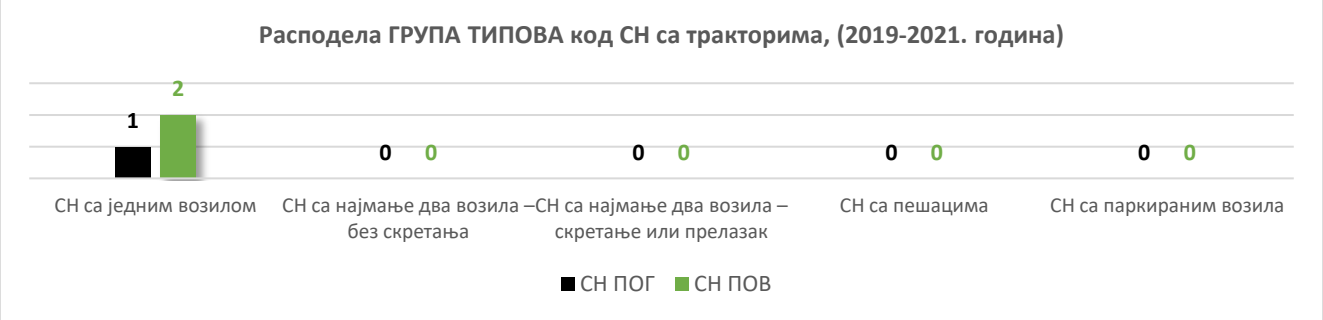

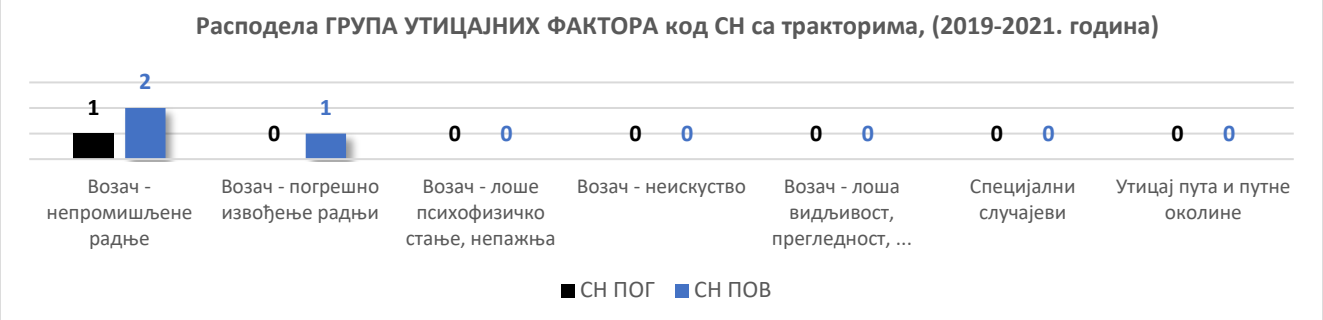

9. БЕЗБЕДНОСТ ТЕРЕТНИХ ВОЗИЛА У САОБРАЋАЈУ (2017-2021. година)

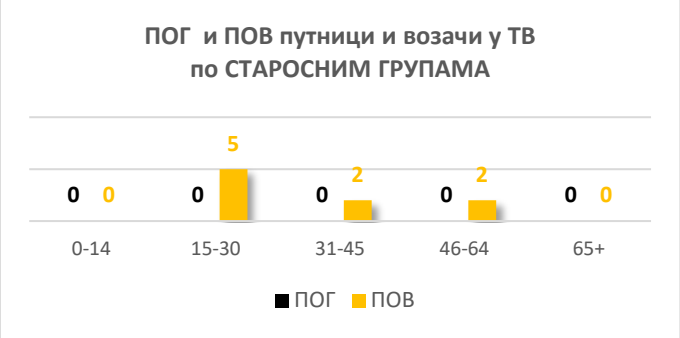

- **Није било погинулих лица у СН са учешћем теретних возила** (у Србији лица у СН са теретним возилима чине 23% погинулих лица).
- **Повређена лица у СН са теретним возилима** чине **8% повређених** лица у СН (у Србији лица у СН са теретним возилима чине 16% повређених).
- Највише настрадалих возача и путника у теретном возилу је међу лицима старости **15-30 година**.
- Највише настрадалих лица у СН са теретним возилима је у **мају**.
- У периоду од 2019. до 2021. године код СН са теретним возилима најчешће је одабрана **група типова СН са најмање два возила – без скретања**.
- У периоду од 2019. до 2021. године најчешћа група **утицајних фактора** настанка СН са настрадалим лицима са учешћем теретних возила је **Возач - непромишљене радње**.

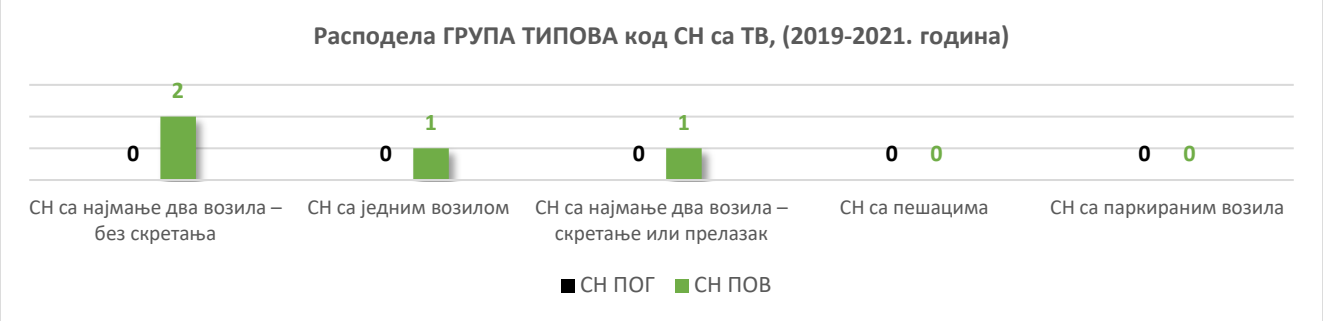

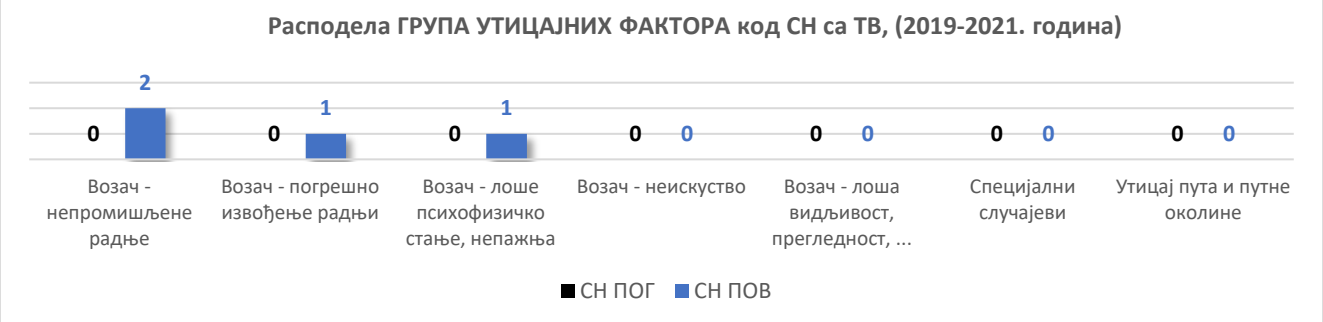

10. БРОЈ ПОГИНУЛИХ И ПОВРЕЂЕНИХ ЛИЦА У ОДНОСУ НА СТАРОСТ УЧЕСНИКА (2017-2021. година)

ДЕЦА (0 – 14 ГОДИНА)

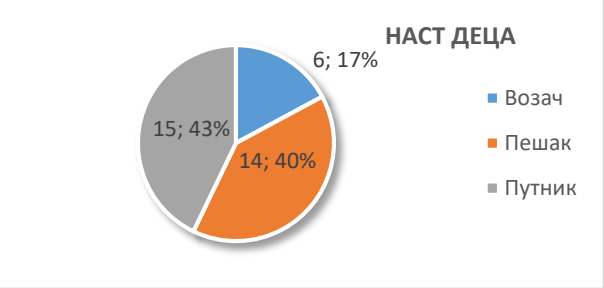

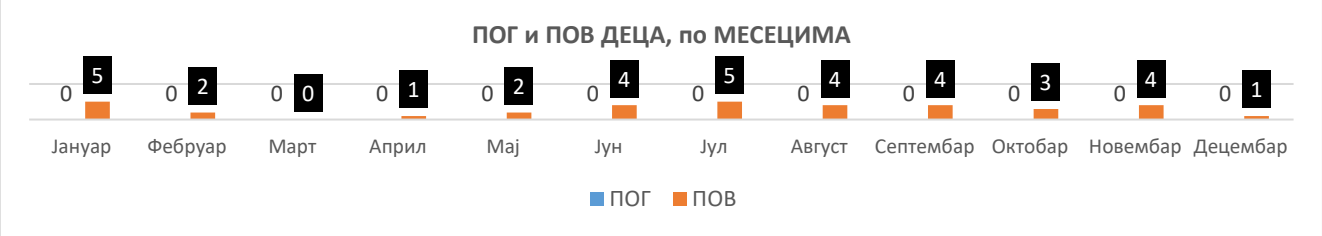

- Број **повређене деце** у посматраном периоду је **35**, док **није било погинуле деце**.
- Од укупног броја настрадале деце, деца путници чине **43%**, деца пешаци **40%**, а деца возачи **17%**.
- Деца највише страдају у **јануару и јулу**.

МЛАДИ (15 – 30 ГОДИНА)

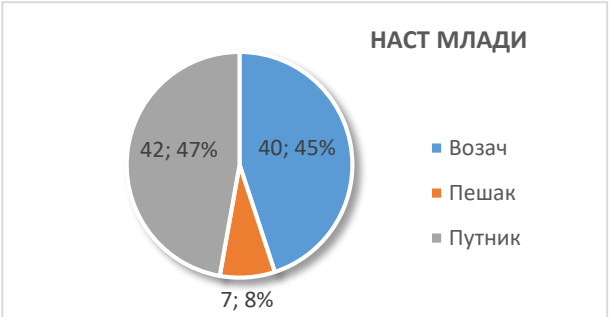

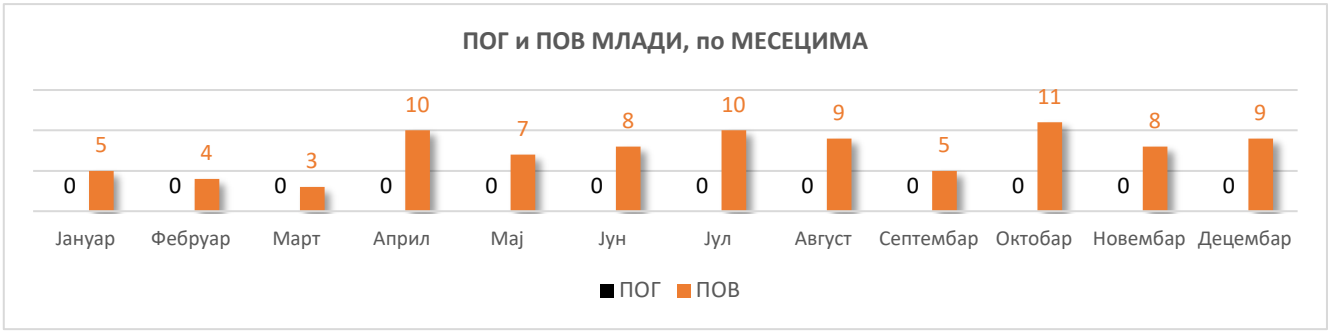

- **Није било погинулих младих лица** (у Србији млади чине 19% погинулих лица), док је **89 младих лица повређено**, што чини **41%** од укупно повређених лица (у Србији млади чине 32% повређених лица).
- Млади у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству **путника** (47%).
- Млади највише страдају у **октобру**.

ЛИЦА СТАРИЈА ОД 65 ГОДИНА

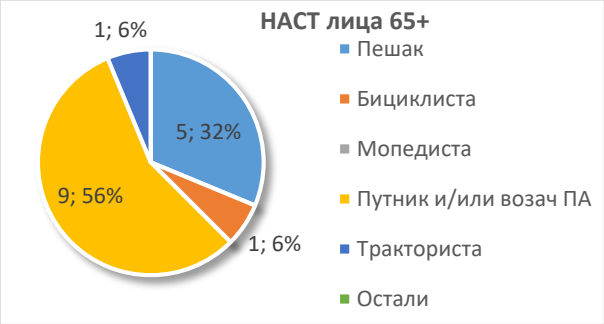

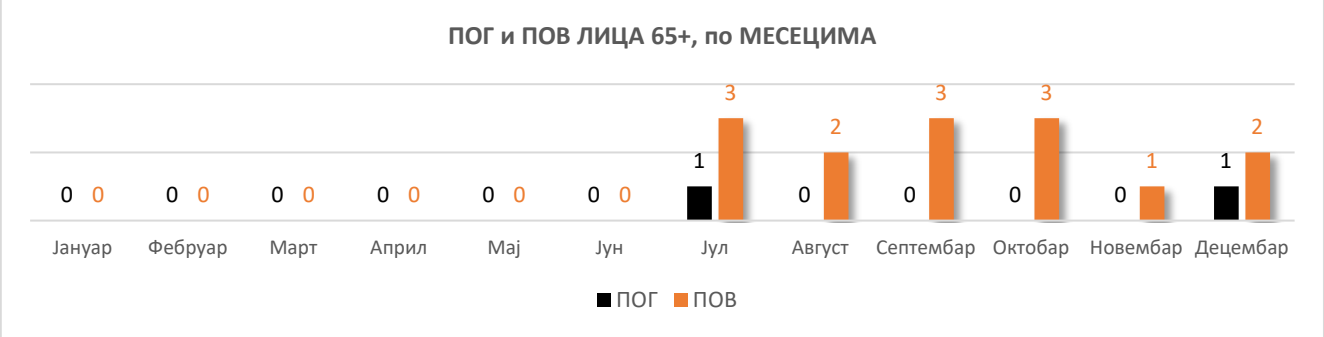

- Укупно су **погинула 2 лица старија од 65 година**, што чини **67%** од укупно погинулих лица (у Србији лица старија од 65 година чине 30% погинулих лица), док је **14 старијих лица повређено**, што чини **6%** од укупно повређених лица (у Србији она чине 11% повређених лица).
- Лица старија од 65 година у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству **путника и/или возача ПА** (56%).
- Старији највише страдају у **јулу**.

11. ИНДИКАТОРИ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У САОБРАЋАЈУ ЗА 2021. ГОДИНУ, за територију општине Прешево

- У *Табели 1.* су приказане вредности **најважнијих индикатора безбедности саобраћаја** у вези са понашањем учесника у саобраћају (употреба сигурносних појасева, дечијих заштитних система, заштитних кацига, мобилног телефона у току вожње и понашање пешака), измерених у 2021. години на територији општине Прешево. Све измерене вредности индикатора сврстане су у одговарајућу класу. Дефинисано је пет класа, којима су придружене боје: зелена, жута, наранџаста, црвена и црна. Зелена боја код сваког индикатора означава најбољу класу, док црна боја означава најлошију.

*Табела 1. Вредности свих индикатора за територију **општине Прешево** и Републику Србију (2021)*

Индикатори	Индикатори	Насеље			Ван насеља			Ауто-пут			Укупно		
		ЛС	Ранг	СРБ	ЛС	Ранг	СРБ	ЛС	Ранг	СРБ	ЛС	Ранг	СРБ
Мобилни телефон	ПА	7,2	156	3,6	1,2	12	3,8	2,2	16	4,4	3,5	78	3,8
	ТВ	9,4	80	9,7	8,0	50	10,6	8,3	23	11,0	8,5	56	10,3
	БУС	17,6	107	16,0	8,3	34	15,8	16,7	30	14,2	14,6	74	15,7
Сигурносни појас	Возачи ПА	66,3	150	83,3	75,2	141	86,7	95,0	22	93,2	78,8	134	86,0
	Сувозачи ПА	74,0	127	78,9	74,8	140	84,1	95,1	10	89,6	82,4	92	82,5
	Предње седиште ПА	69,3	146	81,4	75,0	141	85,6	95,0	14	91,6	80,3	125	84,5
	Задње седиште ПА	11,3	99	16,2	14,6	100	19,9	26,7	23	30,0	15,7	103	19,6
	Возачи ТВ	40,6	109	52,8	36,0	133	59,9	75,0	26	75,2	46,2	117	59,1
	Сувозачи ТВ	22,2	118	45,1	23,5	127	48,2	83,3	3	57,9	34,4	107	48,8
	Предње седиште ТВ	36,6	117	51,3	32,8	140	57,5	76,7	16	70,7	43,5	122	57,0
	Возачи БУС	11,8	97	26,0	4,2	144	32,1	83,3	7	51,7	30,5	68	31,8
	Сувозачи БУС	0,0	55	27,6	8,3	74	35,9	100,0	1	50,8	12,9	94	36,6
	Предње седиште БУС	8,0	107	26,1	5,6	137	32,5	85,2	5	51,6	25,7	82	32,3
Заштитни системи за децу	До 3. године	48,0	136	68,0	35,0	136	66,9	90,9	16	80,8	55,4	131	69,1
	За децу од 4 до 12 год.	31,8	109	44,4	45,2	99	48,0	14,3	39	59,0	32,3	124	47,3
	За децу до 12 год.	40,4	130	55,7	41,2	124	56,9	53,5	37	69,8	43,6	126	57,9
Заштитне кациге	Возачи мопеда	50,0	99	57,7	35,0	121	59,2	N/A	N/A	N/A	41,2	123	58,3
	Путници на мопедима	75,0	23	45,0	50,0	19	48,9	N/A	N/A	N/A	62,5	32	46,6
	Возачи и путници на мопедима	55,6	93	56,8	37,5	118	58,4	N/A	N/A	N/A	45,2	119	57,4
	Возачи мотоцикала	70,0	139	87,3	86,7	122	91,5	100,0	1	97,3	90,0	109	90,9
	Путникци на мотоциклима	0,0	62	67,4	50,0	50	76,0	100,0	1	93,3	50,0	74	73,4
	Возача и путника на мотоциклима	53,8	148	85,3	78,9	130	89,7	100,0	1	97,1	83,3	123	89,3
	Мопедиста и мотоциклиста	58,3	124	72,1	57,1	130	76,8	N/A	N/A	N/A	70,2	119	76,9
	Бициклисти	0,0	52	3,5	0,0	33	4,0	N/A	N/A	N/A	0,0	65	3,7
Пешаци	% прелазака на црвено светло	N/A	N/A	16,5	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	16,5
	% прелазака ван ОПП	60,4	142	29,4	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	60,4	142	29,4
	% прелазака уз ометање	5,0	114	4,0	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5,0	114	4,0

Ранг – позиција посматране локалне самоуправе у односу на остале локалне самоуправе на подручју Републике Србије према конкретном индикатору.
ЛС – локална самоуправа
СРБ – Република Србија
ПА – путнички аутомобил
ТВ – теретна возила
БУС – аутобус
ОПП – обележени пешачки прелаз
N/A – подаци/ранг не постоје или нису доступни

Сагледавајући вредности индикатора безбедности саобраћаја за локалну самоуправу Прешево и поредећи их са резултатима за Републику Србију, као и са циљевима стратегије безбедности саобраћаја, кључни **проблеми безбедности саобраћаја** којима треба посветити пажњу на територији локалне самоуправе су:

- **Коришћење мобилног телефона**. На територији посматране ЛС, коришћење мобилног телефона у путничким аутомобилима је мање од националног просека и износи 3,5%. Међутим, веома висока стопа коришћења мобилног телефона бележи се код возача теретних возила и код возача аутобуса.
- **Употреба сигурносног појаса на предњем седишту**. Вредност овог индикатора је испод републичког просека и спада у категорију ниских вредности. Према овом индикатору, посматрана ЛС је међу 30 најлошијих.
- **Употреба сигурносног појаса на задњем седишту**. Посматрана ЛС је према ово индикатору на нивоу националног просека, вредност овог индикатора је веома ниска и износи свега 15,7%.
- **Коришћење заштитних система за децу**. Употреба дечијих седишта у посматраној ЛС је испод националног просека (међу 35 најлошијих у држави). Вредност овог индикатора припада категорији веома ниских вредности.
- **Употреба заштитних кацига на мотоциклима**. Вредност овог индикатора спада у категорију средњих вредности и испод је националног просека. Према овом индикатору, посматрана ЛС је међу 40 најлошијих.
- **Употреба заштитних кацига на мопедима**. Употреба заштитних кацига код ове категорије у посматраној ЛС је испод националног просека и спада у категорију веома ниских вредности.
- **Понашање пешака**. Понашање пешака у посматраној ЛС спада у категорије ниских или веома ниских вредности индикатора безбедности саобраћаја.

12. НАЈВАЖНИЈЕ ЧИЊЕНИЦЕ О СТАЊУ БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА на територији општине Прешево, У ПЕРИОДУ ОД 2017. ДО 2021. ГОДИНЕ

- Догодило се **укупно 345 саобраћајних незгода**, од којих је **144 саобраћајних незгода са настрадалим лицима**.
- У саобраћајним незгодама **погинуло је 3 лица**, док је теже и лакше **повређено 216 лица**.
- Није успостављен опадајући тренд броја погинулих и повређених лица.
- **Погинуо је један пешак**, што чини **33%** од укупног броја **погинулих лица** у СН.
- **Није било погинулих бициклиста** у СН.
- **Није било погинулих возача и путника на мотоциклима и мопедима** у СН.
- **Погинуо је један путник у ПА**, што чини **33%** од укупног броја **погинулих лица** у СН.
- У саобраћајним незгодама где је **један од учесника био трактор**, погинуло је **једно** лице, што чини **33%** од укупног броја **погинулих лица**.
- У саобраћајним незгодама где је **један од учесника било теретно возило**, **није било погинулих лица**.
- У посматраном периоду **повређено** је **35-оро деце**, док **није било погинуле деце** у саобраћајним незгодама. Деца су највише страдала у својству **путника (43%)**.
- У саобраћајним незгодама **није било погинулих младих.**. Млади у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству **путника (47%)**.

- У саобраћајним незгодама **погинула су 2 лица старија од 65 година**, што чини **67%** од укупног броја **погинулих** лица. Лица старија од 65 година у саобраћајним незгодама најчешће страдају у својству **путника и/или возача ПА (56%)**.
- Највећи број саобраћајних незгода са настрадалим лицима припада групи типова саобраћајних незгода „**СН са најмање два возила – без скретања“**.
- Највише настрадалих лица у саобраћајним незгодама било је у **јулу и октобру**.

13. НАЈЗНАЧАЈНИЈИ НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ У БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА У ЛОКАЛНОЈ САМОУПРАВИ

- **Тело за координацију послова безбедности саобраћаја на локалном нивоу** (Савет, Комисија, и сл.). Координира пословима осталих субјеката у овој области и управља безбедношћу саобраћаја на територији локалне самоуправе.
- **Образовно-васпитне установе** (предшколске установе, основне и средње школе). Представљају један од најзначајнијих субјеката који доприноси унапређењу знања, ставова, вештина и понашања учесника у саобраћају.
- **Саобраћајна полиција**. Има значајну функцију у безбедности саобраћаја, пре свега као орган који врши непосредан надзор и принуду према учесницима у саобраћају, и који евидентира податке о саобраћајним незгодама.
- **Управљач пута на локалном нивоу.** Одговоран за безбедно и несметано одвијање саобраћаја на путевима којима управља.
- **Орган надлежан за послове саобраћаја на локалном нивоу.** Надлежан за техничко регулисање саобраћаја.
- **Здравствене установе.** Учествују у сталном праћењу здравственог стања возача, врше збрињавање и лечење повређених у саобраћајним незгодама.
- **Медији.** Имају важну улогу у промени свести и понашања учесника у саобраћају и у креирању јавног мњења.
- **Ауто школе.** Одговорне за квалитетну обуку нових возача за безбедно и правилно учешће у саобраћају,
- **Технички прегледи возила.** Одговорни за квалитет контроле техничке исправности возила и др.